

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Ké. iratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr.

A magyarnyelv mint államnyelv.

Hogy mily nagy horderejű és mennyire üdvös volt a magyar törvényhozásnak azon intézkedése, hogy Magyarországon az általános és kötelező nyelv a magyar legyen, azt hiszem, kik a dolgok és események láncolatát, melyek hazánkat ezen hiány következtében érték, ismerik és ennek jogosultságát elfogulatlan szemüvegen keresztül vizsgálják, sohasem fogják azt erőszakosan úgynevezett „magyarosítás“-i műtétnek tekinteni.

Jogos követelménye volt ez a magyar nemzetnek.

Ha elődeink ezelőtt századokkal felismerték volna ezen nagy és állami életünkre mintegy nélkülözhetetlen feltételt: most nem kellene olyan valamit eltűnünk, mire más országokban azonnal veto t mondanának.

Nem kellene szegyenkeznünk a világ előtt, hogy hazánkban, melyet Magyarországnak neveznek, a külön ajku és nemzetiségű elemek a magyarnyelv, mint államnyelv ellen nyilvánosan tiltakozzanak.

Mi engedékenyek voltunk mindig és ez az engedékenységre annyira ment, hogy a külön ajku nemzetiségek ma már valóságos ellenszegülésre ragadtatják magukat.

Avagy lehet-e ennél vastagabb obscurismus, mint nem látni át azt, hogy a magyar nemzet ezen szentesített törvény által csak egyenes és jogos köteleességét teljesítette.

Ezer éve annak, hogy dicső elődünk Árpád vitéz népe és serge élén, mint jogos örökséget e hazát elfoglalta. És ezer év után még annyit sem tudunk volna kivinni, hogy e hazában, melyet büszkén nevezünk Magyarországnak, a magyarnyelv legyen az államnyelv. Hiszen ennél nagyobb szegyen nem érhetne volna a magyar nemzetet; Ennél nagyobb büne és mulasztása nem lett volna a magyar parlamentnek!

Ha elfogulatlan és bíráló ésszel átolvassuk a történet lapjait, meg fogjuk látni, hogy mennyire

nincs igazuk azoknak, kik minket erőszakos magyarosítással vádolnak.

A magyar történet majdnem minden lapja mutat fel olyan anomáliákat, melyek hazánkat kivéve seholsem fordulnak elő.

Ott megtaláljuk, hogy magyar királyaink mennyire engedékenyek, sőt tulbuzgók voltak a külön ajku nemzetiségek irányában.

A magyar nemzet lemondott elsőbbségi jogáról saját hazájában az idegen ajkuak és jövevények javára, sőt némely jogukban részt sem vett. Idegen volt saját hazájában. És mégis hányszor nem vádolták erőszakos magyarosítással!

Hogy ne látszassam alaptalannak, egy pár példával fogom igazolni állításomat.

Erzsébet királyné IV. László anyja 1275-ben a verőczemeyei nemeseket feloldja azon köteleesség alól, hogy a király vagy a királyné a Dráván túl levő törvényszéknek vagy bármely más ottani bíróságnak, mely őket maguk elé idézni engedelmességeknek.

IV. Béla király a tatárjárás után 1244-ben Korpona városának azon kiváltságot adta, mely szerint magyar embernek tanúsága szász irányában jogérvénytelenné válik.

De tovább menve a 17-ik században a besztercebányai szászok nem engedték meg magyar és tótnak, hogy tanács tag lehessen és az úgynevezett város piacán (Ringen) csak tiszta vizű szász lakhatott, kit aztán elneveztek Ring-bürgernek.

És végül az 1608. évben a korponai magyarok panaszt emeltek az országgyűlés előtt azért, mert nekik a bánya és tót helyeken nem szabad házat venni vagy lakni.

Ezen csalhatatlan történeti tények azt látszanak mutatni, hogy a magyar nemzet mindig engedékenyebb és buzgóbb volt jogai feláldozásában az idegen és jövevényekkel szemben, mint kellett volna.

Ha a magyar nemzet és evel együtt a magyar királyok ellenkező politikát követtek volna,

ha kevésbé lettek volna engedékenyek és tulbuzgók jogaik feláldozásában ma nem kellene túrnunk a nemzetiségi, tüntetéseket és nem kellene pirulnunk a világ előtt, hogy Magyarországon, a legalkotmányosabb államban, hol minden egyes honpolgárt a törvény véd, — a magyar nemzet suprematiája ellen, mert ez és semmi más — az uralkodóhoz memorandumot vigyen egy küldöttség.

Hát hol van a világon állam, hol ne az uralkodó nemzet nyelve legyen az államnyelv? Sehol, csak nálunk, hol a külön ajku nemzetiségek már szinte nagyobb uraknak képzelik magukat, mint a magyar s a kik a királyhoz beadták „Memorandumok“-ban azt mondják: *Ezen törvény megalkotása után, tanítók és tanítványok kénytelenek voltak a szorgalmi idő legnagyobb részét 18 órát hetenkint, egy reájok nézve teljesen idegen nyelvenek, a melyre még hozzá helyi életviszonyaikban semmi szükségük sincs, megtanulására fordítani.*

Van elég nép, sőt milliókra menő, történelmi multtal bíró nemzet Oroszországban, Németországban is, — de az államnyelv csakis az orosz, illetőleg a német. Romániában egyedül román az államnyelv a törvénykezés, közigazgatás csakis ezen foly, pedig nem egy-két ezer magyar lakik ott, hanem egész magyar falvak vannak. Észak-Amerikában angol a parlament s a hivatalos nyelv, pedig milliókra megy a más nyelvűek száma.

Ha elődeink tévedtek politikájukban és azt tartották, hogy az egy nyelvű nemzet gyenge és törékeny, nekünk kell e hibát és politikai tévedést helyrehozni és oda törekedni, hogy nemzeti egység által hazánkat minél erősebbé és miveltebbé tegyük.

Mi nem akarunk erőszakosan magyarosítani, nem akarjuk nyelvünket tüzzel vassal másra erőszakolni, példa a sok eloláhosodott, eitotosodott magyar község; de azt igenis megkívánjuk, hogy e hazában minden honpolgár tanulja meg annak a nemzetnek a nyelvét, a melyről e haza Magyarországnak neveztetik 1000 év óta s hivatik jelenben is.

TÁRCZA.

Zsiga bácsi.

Németből ford. n a.

(Folytatás.)

III.

Bent a zene egyszerre megszűnt s a küszöbön egy szép, sötét barna fűrtös fejű leány jelent meg. Margitka hirtelen megfordult, mert azt már nem lehetett eltítani, hogy legalább megnézze a zongora nyegtelőt. Nehány fiatal ember körül rajongta a szép leányt s ekkor a mama is megjelent a verandán. „Lányom mindent lejátszik első látásra,“ mondá idegen kiejtéssel. De hogyan! Gondolta Margitka.

„Nem tehetnek elő egy zeneművet sem, a mit leányom le ne játszdna,“ batorkodott még megjegyezni és leült Zsiga bácsi mellé.

Margitka még soha sem érezte magát ennyire sértve, soha sem bosszankodott ennyire, mint e pillanatban! Valóságos kinokat szenvedett, hogy ilyen pogányok élhetnek az Isten szent ege alatt! És Zsiga bácsi! Ő egészen nyugodtan beszélgetett az idegen nővel, sőt még be is mutatta magát. „Az unoka hugom,“ mutatott Margitkára.

Az asszonyág elővette lorgnette-jét s kérdé: Szintén zongorázik?”

Margit az első pillanatban le akarta sújtani feleletével. „én nemcsak zongorázom, de hegedülök is, komponálok, etudókat, sonátákat, dalokat“ — de Zsiga bácsi

egy tekintete ígéreterre emlékeztette, miért is lesütött szemekkel nemet intett.

Zsiga bácsi magához ölelte, de Margitka legszívesebben zokogott volna, annyira fájt neki, hogy őt ne tarták zeneértőnek.

Mi lengyelek vagyunk, csacsogta tovább az asszony, Lengyelország a mi hazánk. S ezt fejének oly erőlyes mozgásával bizonyította, hogy kalapjának kötője azonnal lehullott. A min azonban nem látszott esudálkozni, mert csak gombostűkkel volt odaerősítve. Wanda! Gyermekek! szólította leányát, ki a fiatal emberek társaságában nevetve, beszélve sétált le s fel a verandán és slepjét erősen suhogtatva, nagy élénkséget okozott.

Wanda! Gyermekek! szólította anyja másodszor kisé erősebb hangon. Wanda lelkesedve rohant oda, megcsókolta az anyja kinyújtott jobbát, kisimította a homlokára hulló fűrtöket s tudakolá a mama kívánságait.

Ösmerkedjél meg a doctor ur unokahugával, — ha nincs ellenére uram?

„Nagyon levagyok kötelezve asszonyom, igen örülök, unokahugom, még egy kisé félénk.“

Az nem tesz semmit, Wanda nem félénk.

Hol van a kisasszony? Kérdé Wanda.

A mama Margitkára mutatott. Wanda arcán gunyos mosoly jelentkezett.

Hogy lehet ilyen kalappal megjeleni emberek között! A mantilla-ról itélve pedig az unokahug legkevesebb 40 éves lehet! Margitkához közelgett, karjára tette kezét s a legnagyobb hangon megszólította. „Kisasszony,“ nagybátyja s a mama már megösmerkedtek, kövessük mi is példájukat.“ Margitka a szólóra tekintett, az előbbi rossz Chopin játékos volt.

Istenem! Kialta a lengyeinő, Margitkát minden teletória nélkül a válánál fogva és maga felé fordítva, hiszen maga egy kedves szép kis teremtes! Dehát miért hord ily öltözetet a mi egy vén nénikének való? Németországban melyik elhagyott kis fészkeből jött, ha szabad kérdeznem? És legalább nem emlékezem melyik esztendőben viseltek ilyen kalapokat és öltönyöket!

Ugy nevetett, hogy alig birt magával, míg Margitka elpirult arcával és összeráncolt homlokkal állott előtte. Ő nevet ki engem gondola Margitka, igazán kedvem lenne megmondani neki, ha én úgy játszanám Chopint mint „—“

De nem végezhetette be gondolat menetét, mert Wanda minden további szószaporítás nélkül gyorsan elvette kalapját és öltönyét. Befutott azokkal a társalgóba és gyorsan magára szedve a ruhadarabokat lépett ki ujra.

Megjelenése elég bohókás volt. Margitkát mereven üdvözölve bemutatta magát. mint egy tiszteletreméltó német kiskalmárné. Akarva, nem akarva Margitkának is nevetni kellett. Zsiga bácsi, ki félfüllel a mama utleírására halgatott, szintén nevetett.

Wanda lekapta a kalapöt fejéről s egy szempillantás alatt lebontott róla csipkét, tollat virágot, szalagot, a mellett szünet nélkül csak ogott, nevetett és öt perc alatt készen volt egy egyszerű csinos kis kalap, melyet diadalmasan tette föl Margitka szőke fejére. Az öltönyt félre lökve sugá: tétessék ad acta, a mig nagymama lessz, s akkor gondoljon Wassilika Wandára!

(Folyt. köv.)

Maradhat románnak, száznak, tótnak minden nemzetiség, fejlesztheti irodalmát stb., de tudnia kell magyarul s a mi legfőbb: jó magyar hazafinak kell lennie. Ebből nem engedhetünk semmit!

Jovján Antal.

Jászai Mari.

Nem miadennapi élvezet jutott a nagyenyedi közönségnek osztályrészeül e hó 6-án és 7-én. A magyar színpadok egyik főbűszkesége, Európa egyik legkiválóbb tragikája: Jászai Mari mutatta be magát. Azok az esték, melyeken közönségünknek megengedte a gondviselés látni az ő remekművészetét. felejthetetlenek lesznek. Két hatalmas szerepben mutatta be alkotó tehetségét Jászai.

Hugó Viktor „Angelo”-ja adatott az első estén. A legnagyobb romantikusnak e sok indokolatlan mozzanata dacára is remek s viharos szenvedélyektől lüktető drámája jobban nem ragyogtathatja szépségeit, mint a Jászai alakításának szépségével. Thisbét, a könnyelmű színésznőt, ki emészto szenvedélyétől övezte kész lesüllyedni a legnemtelenebb bosszuallás örvényéig, míg aztán egy gyöngéd emléktől lefegyverezve, lelkében a dühöngő vihart elfojtva, önfelelőző mentője lesz Bragadini Katalinának és Rodolfónak, kiket előbb elveszteni akart, — ezt a talány-szerű nőt hibeben, megrázóbban személyesíteni alig tudhatja művésznő más, mint Jászai.

De ha a gondviselés az ő jó kedvében megbecsülhetetlen drámai erőt, lángoló művészi ihletet öntött e tüneményes művésznőbe, az még fokozottabban érvényesült a második este „Elektra” alakításánál. Az évezredek e tragediát tán épen azért a jelenetért őrizték meg, melyben Jászai művészetének tetőpontjára emelkedik. A vilámlát veszített bosszu felett, Orestes halálán jajongó, kesergő Elektra s az élő Orestes önfelfedezése után a vilámlát visszanyert bosszu felett az örvöngés extázisáig menő, szilaj örömben uszó Elektra úgy személyesíté Jászai, hogy azt látni kellett, mert leírni nem lehet. Az nem művészet volt többé, hanem élet, reális, borzadályra ingerlő élet, melynek láttára elfeledtük, hogy csak festett világot látunk. A nagy művésznő ez alakításáról egész izekig menő ismertetést közöltek a lapok s mi itt csak ismétlésbe esnénk, ha azokat kezdenők recitálni. A kiott volt, látta; a ki nem hozott magának akkora áldozatot, hogy elmenjen s Magyarország legnagyobb tragikáját megnézze, az nem érdemi meg azt sem, hogy olvashasson róla valamit.

A színház mindkét estén nagy közönséget fogadott magába, mely lelkesen üdvözölte a nagy művésznőt minden jelenése után.

Levelezés.

Verespatak, 1892. aug. 9.

Máthé István hangversenye. Bányaadóztatási miseriák.

Mi is, kik a világ végén lakunk — részesültünk azon nemes élvezetben, miben a „világközepe” lakói nem régiben részesültek, mert Máthé István hírneves hegedűművésznök Nagyenyedről a „világközepéről” egyenesen hozzánk a „világvégre” rándult, vidékünk nevezetességeit regényes szépséggel és sajátos fekvését megtekintendő s szives házi gazdája a főszolgabíró ur kérésére — részben a ref. egyház javára f. hó 7-én a Dregán János-féle vendéglő nagytermében szives volt egy hangversenyt rendezni.

Azokat a gyönyörű fúvókat, gyöngy tiszta hangvételeket, művésziileg s magyar szívből eredő, mély érzéssel e adott népdalokat s más klasszikus darabokat, melyek a programmba szép számmal voltak felvéve) megkritizálnom nekem — ki harangozás, verklizés és fűtyülés nemes művészetén kívül más hangszert csak hallok — nem áll tehetségemben, de az szükségtelen is, mert hisz Máthé István művésze minden kritikán felül áll. A szép számmal összegyűlt szeretik tapsokkal adott tetszésének, elragadtatásának minden egyes szám után kifejezést, csak azt sajnálta, hogy hírneves művésznöknek Verespatakon, ez idő szerint utolsó hangversenye volt, mert ma kösségünkben eltávozott.

Hanem ha Máthé István ur szépen hegedült nekünk, a bányaadókvétó bizottság annál szebben hegedült el hátunkon egy nagy sort. Bányáinkra, melyek semmit sem jövedelmeznek, méltatlanul annyi jövedelmi adót rottak, hogy most nyöghetünk bele. Hát mi, mint — dicsekvés nélkül legyen mondva — jó hazafiak nem hogy eltagadnók jövedelmünket, de azt örömmel jelentenők be, mert: „add meg a királynak mi király; Istennek mi sz Istené,” nálunk vérré vált.

Bemutattuk hiteles számadási könyveinket, vagy azok hiányában, hiteles előjárósági bizonyítványokat arról, hogy bányáink deficitel műveltetnek. Mind hasztalan!

A kincstári előadó ur oly hévvel, tüzzel s jobbgyire méltó lelkesedéssel bizonyította azt, hogy a mi bányáink mily óriási hasznot hajtanak s mily nagyszűrűen jó dolgunk s mennyi jövedelmünk van, hogy-ha nem saját bőrünkön tapasztalnók az ellenkezőt, színté magunk is elláttuk volna azt a mit — fájdalom — az adókvétó bizottság elhitt. Számadási könyveinkbe minden nemű jövedelem bejegyeztek, azt minden társulat — saját jól felfogott érdekében — kebeléből választott bizottság által felülvizsgáltatja s csak azután fogadja el. Tebát nálunk jövedelmet eltitkolni, vagy adósságot alap nélkül magunkra venni telyes lehetetlen, mert vagy az igazgatóság vagy pedig a társulat okvetlenül káros volna.

Nincs bányá Verespatakon — egyen kívül — mely adóssággal nem küzdene, pedig a számadási könyvbe a tényleges kiadások mindegyike nincs levezetve, pl. a munkásbér. Ezt a részvényesek külön saját zsebköböl fizetik s ezért kapnak 50 kros munkásbér után zuzkóvet, mely megér 5—20 krig, s reményt, ha arany lesz, ezek után némi osztalékot, mely ez idő szerint nem vált be. Ezen ily „előnyös” módon nyers zuzkóvet a bizottság zuzdával feltöri az abból nyert aranyat kinek több van az aranyváltó hivatalnál, kinek kevesebb az itt helyben levő aranyváltó üzereknel váltja be, kik azt szinten nagyobb mennyiségben az aranyváltó hivatalnál teszik pénzé.

Az aranyváltó hivatalnál pedig mind n beváltónak meg kell mondani: melyik bányából szerezte aranyát? Már pedig a zuzda-arany minden egyes szemekéjéről meg nem mondhatja, hogy melyik bányából került napvilágra, azt sem, hogy kertjében az egresbokron termett, reá vágja, hogy a Veres vagy más bányából, de mindig olyan bányát mond, melynek arany karátja jó, azaz melyben az előforduló arany 17—18 karatos szokott lenni. A bemondás után a hivatalnok naplójába bejegyzi: N. N. 150 grm arany, Alsó-Verkes bányából. Itt az eddig mind jó, hanem most jön a java.

A pénzügyigazgatóság bányáink jövedelmét kipuhatólandó az aranyváltó hivataltól kéri a beváltási jegyzéket. Azt kézhez kapva át bönögészi s nagy örömmel észre veszi, hogy az Alsó-Verkes bányából igen sok aranyat váltottak be, s ezen bányá igen jövedelmes s jövedelmét eddig rendszeresen eltitkolták. Hiába mutatja be az igazgató hiteles számadási könyvét, hiába magyarázzák meg a szakértő bizottsági tagok, hogy ezen cím alatt beváltott arany zuzdából került ki, melynek még a lelke is megvan fizetve s hiába mondja, hogy azon jegyzék nem szentírás, mert lopott arany is lehet ezen bányá cége alatt beváltva, a kincstári előadó ur nem enged s kéri a bizottságot ezen bányát, melyből x. mennyiségű arany váltottak be: ennyi ajenyi jövedelmi adóval mogrónni. A bizottság az ily hivatalos jellegű kivonattal feltegyezett előadó javaslatát ellogadja s a deficitel küzködő bányáinkat, ezen hamis nyomon indulva igazsádtalanul jövedelmi adóval rójjá meg s annak fenntartását s további műveltetését kétségessé teszi s a szakértő bizottsági tagok igaz véleményét tekintetbe sem veszi. Jellemzéstül, hogy mily igazságtalanul rötták ki az idén a bányá jövedelmi adót, bátor vagyok az alábbiakat felhozni.

Nekem szerencsém jobban mondva szerencsétlenségem van 6 pusztá bányá igazgatójának lenni évek óta. Igazgatásom alattit időben ezen bányáknak soha egy kr jövedelme sem volt s ezt szabályszerűen vezetett könyveimből is kitudom mutatni s a bevallási ivben ezt ki is tüntetem, nagy sulyt fektetve „állampolgári becsület-szavamra” melynek terhe alatt tettem igaz vallomáomat. Nős ezen bányák mindegyikét, melyek mindegyikét csak időszakonként művelik s mindig eredmény nélkül, kisebb-nagyobb jövedelmi adóval rötták meg, s ezzel engem oly színben tüntetnek fel, mintha én hat jövedelmes bányának boldog igazgatója lennék, mely körülményt igen előnyösen feltudnám használni adósság csinálásra, ha a verespatakiak nem tudnák az ellenkezőt. Ilyen hamis alapon rötták meg összes bányáink mindegyikét, okozva a társulatoknak a fellebbezésekkel is egy csomó költséget, s most az egész kiróvás a pénzügyibíróság döntvénye alá megy s azon kívül a bányá-megye további zaklatásoknak elejét veendő, egy memorándumot készül benyújtani a pénzügy-miniszteriumhoz melybe kérné az adó alapot képző jövedelem kifürkészését szakértő emberre bizni s azt szakértőkkel tárgyaltatni, mert a kincstári előadó ur igen ügyes, jó hivatalnok, lelkiismerete szerint a legjobban jár el ezen ügyben, a bizottsági tagok nemkülönben, de — fájdalom — egyike sem levén e tárgyban szakértő, hamis nyomon indulva legjobb meggyőződéssel igazságtalan adó terhét rakták az amugy is nagy kiadások terhe alatt nyögő bányákra, a mi, ha szakértők lettek volna, bizonyára meg nem történik.

r. I.

Kudzsir.

Ha a Világalkotó ereje pártatlan fenségben, emberi képzetet meghaladó változatossággal egy régiót alkot, mely nagyszerűségével lépten és nyomon kicsinyisége érzetere kelti az embert, de csak azért, hogy annál nagyobboknak lenni megtanuljon; aztán ha itt ezzel párosul a

teremtési és fejleszteni tudó emberi akarat: mit nem lehet elérni?!

Mennyi magasztos és tiszta érzelmek leltünk erős alapjára akkor, midőn erre maga a természet tanítja meg azt, ki őt megérteni tudja és e mellett meg segítő kéz is van, mely támogat és van hön dobogó szív, mely tud nemes missióknak tanyája lenni.

Hiszen ha a szem és a lélek a természet remekeinek panorámáján kéjeleghet, könnyen talál ott sirt a fájdalom, enyhülést a kebelnek kerserve. Az öröm jön ezek helyébe, s hálaadás, hogy a Teremtő oly szépek alkotta ezt a földet és hogy épen nekünk rendelte a népek között ezt a legszebbet.

És ha itt kell éreznünk, hogy mégsem egészen miénk ez a föld, oh mennyire fáj az és mennyire jól eshetik azon segíteni.

Ha itt van hiány, az a hiány csak nagy lehet.

Mert ha valahol, úgy bizonyára itt legjobban fájhat az, ha nem tudja e föld népe a haza nyelvén megköszönni Alkotójának pazarul rámett áldásait és a dicső természet pompája feletti elragadtatásban nem a haza nyelvén kiált föl Istenéhez: Bizonny remekek a Te munkáid Uram, kicsoda tudna veled versenye szállni?!

Aztán ha akad oly ember, kinek e régió ad kenyeret, nyugalmat és enyhületet, de e mellett érzi, hogy az említett hiányt pótolnia kell, mert kebelnek jobb meggyőződése az: lehet e annak munkáját eléggé mérlegelni, lehet e munkája elég nagy fáradozásaiért?!

Talán e munka sikere igen!

A hunyadvármegyei Kudzsir községben, e gyönyörű és boldog Elizeumban, a nemzeti kultúra előhaladásának nem mindennapi példáját láttuk július hó 25-én. az ott rendezett vasgyári munkás és iskolás gyermek mulatságon. Megírom ugy, a hogy láttam, átéltem, átélveztem. Ha az a hajdani legenda ugy szólana, hogy a tengerparton ülő gyermek kagylójával kimérte a tenger vizét, akkor én is megpróbálnám leírni a tájat, hol a multság végbe ment. Vagy megkísérteném a gyermekek arsan előlő öröm sugarából ellopni egyet és idevetni e papíroera, hadd szeljen az mindennél fényesebben. De láttam én a vidék-fenségénél, az örömtől sugárzó gyermek arcual egy meghatóbb jelenetet: láttam a magyar nemzeti kultúra hatalmas lendülését a nyelvben. Épen ezért céloom nem a multság egyes részleteinek leírása; vidám zene, bor és izletes étkeket, táncot és ős magyar vendégszeretéből talán soh'se fogytunk volna ki s egy jó multság emlékével vagyunk gazdagabbak. De mindennél fényesebben vésődött szívünkbe az a jelenet, a mikor a tanulók — lehetek ugy másfél százán és annak kétharmada román — derék tanítók vezetése alatt felvonultak a közönség előtt bemutatni tudományukat a magyar klasszikusokból. Egyetlen gyereket sem találtunk, a ki ne beszélte volna a magyar nyelvet tisztán, érthetően. A kis román tanulók nemzeti zászlócskájukat lobogtatva énekeltek a Szózatot.

Nagy eredmény ez, fényes jutalom a fáradozóknak, mert oly vidéken vetettek fogékony gyermeki szivbe tiszta magot, hol eddig — fájdalom — nagyon is el volt hanyagolva a magyar nyelv ügye és ezzel kapcsolatban a magyar szellem is. De a mag kikelt és meghozta a maga gyümölcsét százaszorosan.

Halásan kell itt megjegyznem, hogy e magvető e vasgyár főnöke, az iskola patrona a, az egész multság rendezője volt: Sztrouyi Román, kiről valóban elmondhatjuk a költővel, hogy: „nem a neve hangzik, szive ver magyarul”. Szive, mely megérezte, hogy tennie kell a magyarnyelv ügyéért és bő szellemi és anyagi pártfogásával, kedves családjának s a közög elegantiajának, de főképen az iskola tanítóinak közreműködésével elérte azt az eredményt, hogy ma már községe minden gyermeke érti a haza és állam nyelvét. Követendő példa ez sokaknak, mert hatalmas nemzeti missióknak bajnokává szegődni, a köszönetből és halálból s a nemes fáradozás eredményéből álló jutalomért, olyan munka, mint volt hajdan az apostoloké. Adja az ég, hogy e férfi vezetése alatt hasonló szellemben sok új generatio fejlődjön ki még, a most növövel elért eredmény pedig legyen kiinduló pontja egy oly üde áramlatnak, mely a most létező magyar-ellenes izgatásokkal szemben tudjon illetékes módon harcolni a telyes siker eléréséig! Kudzsir pedig legyen követendő példája minden oly helynek, hol a magyar elem elenyésző kicsiny a nemzetiségekkel szemben. Ugy legyen!

Mert jó ha valaki megérte a természet szavát: én adtam neked mindeneket, te ne engedd, hogy e vidéken valaki ne a te hazád nyelvén forduljon én hozzám! Te légy, mert tehetez.

Makkal Jenő.

Tóvis, 1892. augusztus 10.

Egy igen sikerült jótékonyesul nyári multságáról akarok referátát írni s ezt mindjárt homlokán egy csöndes elmélkedéssel, avagy dissertatióval szeretném megkezdeni. Az önrézet és önhitség hangskálájának külömbségéről szeretnék értekezni — mert sok laikus nagyon haj-

landó eme...
tővé tegye...
ményt, me...
rendezőjét...
Benn...
hangulatba...
rekvéseket...
ség hozott...
vének szen...
rűlmények...
a megvalós...
hasonlatért...
sleges néme...
sen kiáltha...
volna: Ez...
ban elenye...
mi, miért...
sem — h...
hangon, d...
kák ered...
adót róna...
A tö...
csékélysege...
Áron, Rein...
alkalmat m...
turalis, ve...
kiható cél...
a nem affe...
kés egyet...
ha tér nyil...
is. Ecklatá...
rendezett...
Régi...
megvalósít...
vendékosz...
hogy az es...
vizsontagsá...
Isten háza...
akarást, a...
lentek közt...
nem érdem...
talános véle...
nyilvánlasi...
nem igaz...
vany visszk...
részesei a...
mert hisz...
de szép vir...
Másodsorba...
ból, nyilván...
nem számit...
tisztelt prot...
védőöke, de...
az anyagi e...
működéséve...
urat, ki ker...
köszönetünk...
urat, minde...
talános felt...
Lukás Pote...
köszönetünk...
Nunc...
Elevet...
végigtekint...
való: Hölg...
el is csulott...
illat és rész...
mal telített...
és turbeköl...
müket kör...
ágak voltak...
jartak, kelet...
szépek is...
tikusok is...
de mi rende...
Szünet...
Csekélysege...
bíró urra, m...
tisztelendő...
biban a libe...
Blum Lázár...
rű beszédek...
urak a vall...
megegyezést...
Gyönyörűek...
öröm volt...
pillantást...
emez óhajto...
nemes és k...
a minden sa...
zett gyermek...
nyeret, az él...
járt öreg fia...
vakban a nő

landó eme rokon fogalmak fölcserélésére — hogy érthetővé tegyem ama, különben nem páratlanul álló körülmenyt, mely engem e multság szerény faktorát, egyik rendezőjét tett riporterré.

Benne voltam a multságot előkészített mindennemű hangulatban, eszelekvésben, ténykedésben; ösmerem a törekvéseket, az áldozatokat, miket egyesek és az összesség hozott, hogy az Istennek tetsző munkát, — szentnévének szent hajlékot emelni, minél fényesebben és a körülményekhez képest minél eredményesebben adhassuk át a megvalósításnak. És ha Bismark — bocsánat e merész hasonlatért — hatalmi tetőpontján végigtekintve az egyseges német birodalom hatalmának óriás terén, önéreztetesen kiálthatta, a nélkül, hogy hívalkodó jellegűt öltött volna: Ez az én művem!; bár ehhez képest parányiságában elenyésző jelenség előtt állunk, miért ne tehetnők mi, miért nem tehetnénk én — még csak törpe epigon sem — hogy bocsánat kérés mellett, szerényen, halk hangon, de önéreztetesen elmondhassam: Ez a mi munkánk eredménye! anélkül, hogy Wekerle öntönjézési adót róna ezért reánk?!

A tövisi izr. hitközség templomot akar építtetni és mi, e környéken szünetidő egyetemi hallgatók: Tövisről csekélységem mellett Klein Móz; Gy.-Fehérvárról Simon Áron, Rein Arthur, Blum Lázár és Reisz Béla a legelső alkalmat megragadtuk, hogy eme igazán nemes és kulturális, végeredményében a társadalom minden rétegére kiható cél zászlója alá sorakozzunk megmutatandók, hogy a nem affektált hazaszeretet és valászeretet fogalmait békés egyetértésben tudnak megférni egymással s ha kell, ha tér nyílik erre, kölcsönös együttműködéssel erőt kitéjteni is. Ecklatáns tanbizonyosságot szolgáltatott erre e hó 7-én rendezett multságunk.

Régi igazság, hogy a legjobb szándék addig míg megvalósítva nincs, irrott malaszt csupán. Egy oly szép vendégkoszoru kellett hozzá, mint a mely itt megjelent, hogy az eszmét tündöklő ruhába öltöztesse, a célt idők viszontagságaival dacoló kőbe vésse, maradandó falakban, Isten házában égő féle emelje manifestálva, a haladni akarást, a tényleges fejlődést. Nem fog minket a megjelentek közül talán senkisé az öndicséret súlyos és meg nem érdemelt védjával illetni, ha díszes vendégeink általános véleményét másolva le mondani merem: Ennek nyilvánlása a mi érdemünk, a mi dicsőségünk! Pedig nem igaz. A mi fejünk gloriaként körítő dicsőség halvány visszképe azok dicsőségének, kik leginkább voltak részesei a siker elérésének. Legelső sorban a vendégeké, mert hisz a kertész bármily ügyes és finom izlésű lehet, de szép virágok nélkül szép csokrot egybe nem állíthat. Másodsorban azok dicsősége, kik joakarattól, érdeklődésből, nyilvánosan és névtelenül segédkeztek, elismerésre nem számítva, önzés nélkül. Ertem ezek között mélyen tisztelt protektorunkat, Salamon Herman urat, ki nemcsak védőnké, de segítője is volt e multságunk s mint ilyen az anyagi és erkölcsi siker elérésére irányuló lankadatlan működésével magát multa felül; értem Lőwe Samuel urat, ki kerthelyiségének ingyenes átadásával érdemeit ki köszönetünket és rösmérésünket; értem Berkó Salamon urat, minden irányú közreműködésével és pompájával általános felhőtlenést keltett tantermműnknek szíves díszítőjét Lukács Peter urat, kinek e helyen fejezem ki legőszintőbb köszönetünket.

Nunc venio ad fortissimum. Elvezet volt a 40—50 parból álló négyesek során végigtekinteni a rendezőnek, harsányan jelezve a tenni valóit: Hölgyek itt! Urak ott! s egynek-egynek közbetán el is esulott a szava. Nem csoda! Csupa úde szín, édes illat és részegítő mámor áradt az ember elé s a dallammal telített levegő édes csevegések, kacajok bájos trilláit és turbekelő szerelmesek gyűgyögéseit szórta szét a termőket körítő ágak irigy suttogása közé. (Vajjon csak az ágak voltak irigyek?) Még az asszonyokra is arany idők jartak, kelendők voltak, akár egy fiatal szép leány. De szépek is a mi asszonyaink! Nem hiába mondják a skeptikének is, hogy ilyen multság rég nem volt Tövisen, de mi rendezők szemmel láthatólag nőttünk.

Szünet alkalmával felkőszöntökben sem volt hiány. Csekélységem a vendégekre, majd Szász József főszolgabíró urra, mint az igazi humanitás példányképére és főtisztelendő Csató Ferencz urra emeltem poharamat, utóbbiban a liberalisan gondolkozó és eszelekvő papot éltetve. Blum Lázár a védnököt és kedves nejét éltette. Gyönyörű beszédekben szólottak Szász József és Csató Ferencz urak a vallások egyenlőségét, a testvériséget és békés megegyezést hirdetve, ennek tényleges lételet konstatálva. Gyönyörűek voltak a szavak, általános lelkesedés és ujongó öröm volt válaszuk, de ha vendégeink sorára egy futó pillantást vetettünk, arról kellett meggyőződnünk, hogy emez óhajtott állapot, hangoztatott általános testvériség ily nemes és kulturális eszme ünnepekkor is csak a jövőnek, a minden sajjást balszámként enyhítő reménynek becézett gyermeke. Fessen a művész bármily bravourral kenyeret, az éhes nem lakik jól vele. . . . Még a legjobban járt öreg fiatalunk Török Antal bácsi, ki szellemes szavakban a nőket éltette.

Hogy multságunk képét teljes pompájában bemutassam álljon itt e díszes névsor:

Salamon Hermanné, Arnstein Lipótné (Gy.-Fehérvár), Berko Salamonné, Breszlauer Józsefné, Bretter Sándorné, Diamant Samuné, Drach Jánosné, Fried Ignáczné, Fürst Lajosné (Gy.-Fehérvár), Grünfeld Hermanné (Inokfalva), özv. Grünfeld Lipótné (N.-Enyed), Jónás Dávidné, Klein Hermanné (Szász-Körs-Jenő), Krengel Sándorné (Megyerék), Kovács Miklósné, Lobstein Salamonné (Gy.-Fehérvár), Tóth Lajosné, Walter Károlyné stb.

Leányok: Arnstein Lenke, Abraham nővérek, Breszlauer Etelka, Drach Regin, Drach nővérek, Grünfeld Amália, Grünfeld Melánia, Heskovits Vilma, Klein Etelka, Klein Ida, Klei Johanna (Deés), Lobstein nővérek, Orbán Olga, Salamon nővérek (Krakkó), Walter nővérek stb.

Referádám pontja az elkölci mellett nyilvánult szép anyagi siker, mennyiben a 255 frt 10 kr. összajvedelemből a költségek levonásával 156 frt 60 krt. adtunk át a hitközségnek ama reményben, hogy ezzel a nemes célt ha csak egy lépéssel is, de közelebb vittük a megvalósításhoz.

Fried Farkas.

Vegyes hírek.

— Lukács Béla kereskedelmi minisztert Maros-Vásárhelytől újlag megválasztották orsz. gyűlési képviselővé f. hó 12-én. A miniszter családját Zalathnára hozta el, maga azonban pihenni nem tudó tevékenységével fontos terejei ügyeit már a fővárosban intézi.

— A minorita rend közgyűlésén Szegeden f. hó 10-én rendfőnökké ismét főtit. Jánosi Dömjént választotta, kit már harmadszor tisztelt meg kiváló érdemei elismerésével e nagy fontosságú tiszttel. Euyedi házfőnökké Deli Ödön eddigi házfőnök lett megválasztva, kinek buzgó működésétől a r. kath. egyházközség sokat remélhet.

— Orvosi ügyek. Dr. Szontagh Adolf zalathnai bányá kincstári főorvost, megyénk főispánja tiszteletbeli megyei tiszti főorvossá nevezte ki. Dr. Ádám Endrét Vízakna város képviselő testülete városi orvossá választotta. Elődje dr. Hirsch József Kisküküllőmegyében nyert járás orvosi alkalmazást.

— Postahivatal körbe áthejezés. M.-Szt.-Imre községet a n.-szabeni m. kir. postajagazgatóság a gy.-fehérvári postahivatal kézbesítési köréből a tövisi posta körébe helyezte át.

— Az ünnepélyes istentisztelet sorrendje a helybeli róm. kath. plebánia templomban f. hó 14. 15. 18 és 20-ik napján. Vasárnap f. hó 14-én d. u. 3 órakor ünnepélyes vecsernye lesz, mely alatt előadásra kerül a kath. egyházi énekegytel női kara által: „Vesperae iuxta cantum gregorianum”, Tantum ergo és „Ave maris stella”, szintén gregorianum dallamok szerint. A vecsernye zene szempontjából annyiban érdekes, hogy éneklése a kath. egyház ősrégi latin szoltárszéké szerint történik, melyben dacára a dallamok egyszerűségének reudkivüli zenei érték, mély, eddig tul nem haladott zenei színezés és érzelem jut érvényre Hétlőn, f. hó 15-én, mint Nagy Boldogasszony ünnepén, d. e. 10 órakor ünnepélyes „nagy mise” sz. beszéddel. Nagy mise alatt az említett női kar által előadatik: „Missa in honorem seti Aloysii” autore „Nekes”. Introitus és Communio gregorianum szerint! Offertorium (Assumpta est Maria) rövid Tenor-szó a Gregorianumból rokon dallammal. „Tantum ergo és Genitor” in Es Haller-től. D. u. 3 órakor ünnepélyes Lítania. Előadásra kerül: Tantum ergo in B. Hallertől és „Litaniae lauretanae” ad duas voces aequales Auer-től. Csütörtökön f. hó 18-án Felséges Királyunk születése napján, d. e. 10 órakor ünnepélyes hálaadás istentisztelet: nagy mise és Te Deum az egytel közreműködése mellett. Augusztus 20 án (szombaton) szent István ünnepén: délelőtt 10 órakor „nagy mise”. Az egytel vegyes énekkarban előadja: „Peregrinus” F-dur miséjét. „Tantum ergo” Groisától, Délután 3 órakor ünnepélyes Lítania. „Litaniae Clauertanae” és Tantum ergo Hallertől.

— Az „Erdélyrészi Kárpát Egyesület” alsófehérmegyei osztálya, Nagyenyeden a megyeház nagytermében augusztus hó 28-án d. e. 10 órakor tartja első évi közgyűlést. A gyűlés után 1 órakor köz-ebéd lesz, d. u. 3 órakor pedig — kedvező idő esetén a torockói ujon tekvő „Közöz”-höz kocsin kirándulás rendeztetik. Bészvétélj az ebédre 1 frt 50 kr., a kirándulásra oszonnaával együtt 1 frt 50 kr. Szíveskedjék Cimed, ha a közebeden vagy kiránduláson résztvenni kívánna, ebbeli szándékát levelező-lapon augusztus hó 24-ig bejelenteni, hogy a terítékek és kocsi számáról idejében gondoskodás történhessék. Nagyenyed. 1892. évi aug. hó 4 én Csató János, elnök. Dr. Winkler Albert, jegyző. — Tárgysorozat: 1. Előki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztárnoki jelentés. 4. Alapszabályok módosítása. 5. Munkaprogramm megállapítása. 6. Indítványok, melyek 24 órával előbb az elnökséghez bejelentendők. 7. A tisztikar és választmány kiegészítése. 8. A tövisi patak szorosa és vidéke. Előadja Gáspár János.

— A nagyenyedi ev. ref. egyház régi templomát, melynek történetét t. Szilágyi Farkas ur pár év előtt oly érdekesen ismertette lapunkban, renováltatni fogja, mire különösen nagy szükség is van. Kiváló érdekes a templomnak régebben sanctuariumnak használt része, hol most az orgona áll, melynek összszeregált góth ablakait igen érdemes volna stilszerűen helyreállíttatni.

— Marosujvárt kisebb szintársulat tartózkodik, mely aug. 21-re a „Szabin nők elrablása” című bohózatot tűzte ki előadásra. Ugyanott az aug. 12-iki orsz. vásár nagyon gyengén sikerült. A szép tiszta buza 1 frton kelt, de még így is sok gabona maradt eladatlan, mi miatt igazi vétel kedv sem fejlődhetett.

— Katona átvonulás. Városunkon már kisebb tüzérési és huszársági csapatok vonaltak át, hétéfő pedig 2000 löny gyalogság száll meg náunk, kiknek egyrészt férőhely hiánya miatt, a közeli községekben kellett elszállásolni.

— Az adózó közönség figyelembe. Az 1883 évi XLIV. törvények III. fejezetének 39 §-sa értelmében a harmadik évnegyedi adó mult hó (július) 1-én esedékessé vált, miéris felhívatik az adózó közönség, hogy esedékessé vált adójukat, folyó hó 15-éig annyival is inkább befizetni elne mulasszák, mert azonul lent említett törvények 41 §-sa értelmében a késedelmezők 6% os késedelmi kamatot is tartoznak fizetni; azonfelül a legszigorúbb végrehajtás kellemtelenségeinek is kilogják tenni magokat.

— Leghosszabb nap. Melyik, hol és mikor van az év leghosszabb napja? Ezen kérdésre a feleletek nagyon elütők volnának és talán nem is helyesek; legalább általánosságban nem. Ugyanis a naphossza a földrajzi szélességtől függ. Chicagóban (42°) a leghosszabb nap tartama 15 óra és 13 perc.; Stockholmban (57°) 18¹/₂ óra. Spitzbergenben, az északi szélesség 80° alatt, a leghosszabb nap tartama 3¹/₂ hónap. Loudonban (51° 30') és Brémában (53° 15') 17¹/₂ óra. Hamburgban és Danzigban (54° 10') 17 óra. Wardonban (Norvégia) a nap megszakítás nélkül május 21-től július 22-ig világít. Péterváron (60°) és Tobolskban (Sibéria) a leghosszabb nap tartama 19 óra, a legrövidebb 5 óra. Tornéában, Finlandban (65¹/₂°) június 21-én 22 óráig van a nap a láthatáron és karácsonykor csak 2 óráig. New-Jorkban (41°) a leghosszabb nap tartama 15 óra és Montreálban (45¹/₂°) 16 óra. Svájcban a leghosszabb nap június 21-é van 15 57 pernyi tartammal.

— Természetes színű fénykép. Természetes színű fényképek előállítása mindez ideig lehetetlennek tartott, de most Vogel tanár és Ulrich chromolithographus megcáfolták ezen nézetet. Természetes színű fényképek előállításánál a fotológ a totumochatka nyomási eljárás, mely három lap alkalmazásával az eredeti tárgy minden színárnyalatát a legnagyobb hűséggel visszaadja. Mint tudva van, minden szín előállítható a három alapszín (sárga, vörös, kék) bizonyos arány szerinti összekeverése által. Ezen alapszín az új eljárás és ezért használnak itt három, egy sárga, egy piros és egy kék lapot egymásra fektetve. A „Magdeb. Zig.” szerint: igen meglepő, hogy ezen három színes lapot a fothografia önmaga állítja elő, ha a készülék lenesége elé párhuzamos tüköröveg közszárt folyós oldatot tesznek, melyet általában „szűrőnek” neveznek és a mely csak sárga, vagy vörös, vagy kék sugarakat bocsát keresztül. A ki tudja, hogy minő különböző a színek összetétele, az méltón csodálkozhatik azou, hogy lehetséges volt módot találni azokat ama három alapszínre szétbontani. Habár minden színárnyalat e három színből előállítható, még sem bizonyos, hogy a természetben minden színárnyalat ilyen keverék utján jött létre. Azért a további észleletekig tartuk a kérdést függőben, habár a gyakorlatban minden színérték egészen maradék nélkül a három színes lapra hozható, megis az erős megközelítést tételezzük csak fel. Ezt bizonyítják képekről, mint pl. tájképekről felvett legkőköltesebb utazatok, habár az utóbbiak fényképezése sok nehézséggel jár. Élő személyekről természetes színű fényképet előállítani még nem sikerült. A természet színei ezen eljárásal szemben merevebben viselkednek, mint az egyszerű keveréssel előállított mesterséges színek. Már most is annyira kifejlődött ezen, bár még nem tökéletes eljárás, hogy nemcsak joggal sorolható a grafikus művészetek közé, hanem előreláthatólag e téren lényeges változásoknak lesz okozója.

— Lámpa-meleg ellenőrző ernyővel. Valamennyi világító készülékeinknek, egészen bennük akár világító olajat, vagy világító gázt, akár petrolumot vagy más alkalmas anyagot, fő hibája, hogy sugárzó meleget fejteszt, mely az ily lámpák közelében való munkálkodást tőrhetatlenné teszi. Dr. Schlömilch O. drezdai lakos, szabadalmazott meleg-ellenőrzővel az említett bajon segíthetünk. A találmány lényegileg egy félhold keresztmetszetű, kétoldos köpenyű és átlátszó üvegrnyő. Az ernyő üvege olyan folyadékkal (pl. timsóoldattal) van megtöltve, mely a meleget jobban absorbeálja, mint a fényt. A meleg-ellenőrző ernyő csekély módosításal a gázlámpákhoz is használható.

Közönség köréből.*

Lustig Samu, gyulafehérvári gépjavító műhely tulajdonos, május hónapban tölem egy gőzcséplő készletet vett át azon célból, hogy teljes alaposan kijavítsa azt, saját szavai szerint újja tegye és annak minden hiányos alkotórészét újja pótolja. Kötelezte magát ezen gépet nekem július közepén kipróbálva, hivatalosan megvizsgálva, teljesen munkaképesen átadni.

Lustig ur azonban ezen kötelezettségek egyikének sem felelt meg. A gép nem lett kész július közepén, de július végén sem. A gép nem lett újja téve, de még alaposan kijavítva sem. A gép nem lett megvizsgálva, hanem július végén, miután már 8 napig szakadatlanul a nyakára járva sürgettem annak átadását, az utolsó napon megfestve, rendetlenül össze-vissza hányva a nyakamra küldötte. A gép munkaképtelen volt és az most is, könnyelmű feltételes lekiismeretlen javításban részesült. A szelepek mind szelelnek, a regulátor pontatlan, a szivattyúk nem lettek javítva némely helyen, fa pecekkel van a gép feldisztve. Szóval közbiztonság veszélyes. Ezen tényeket mind igazolni tudom. Miért is kijelentem, hogy Lustig Samu ur engem otrombán rászedett, oly gépet adván ki műhelyéből, mely az első nap óta jó munkát végezni képtelen volt és tetemes javítás után ma is hibás, kijelentem, hogy ő egy megbízhatatlan, könnyelmű iparos, kitől gazda társaim őrizzék meg. Fölteszem ezen urról, hogy saját érdekében nem fog késni magát igazolni, a gépet egy szakértő véleménynek és vizsgálatnak alávetni, hogy az ellene emelt vádok ellen tisztázza magát. Addig én ezen állításmat főtartom, Lustig ur lekiismeretének jellemzésére itt megjegyzem az összes javítási költségeket 320 frtra tettem. Elkészülvén azonban selejtes munkája, minden felszolgáltatás nélkül 200 frttal megelégedett, gondolva, hogy én ezen engedékenységgel általa elváltva tovább nem zaklatom.

Lustig ur azonban csalódik, mert az a munka, mit a gépre tett, még 80 frtot sem ér.

Barcsey Miklós.

*) E rovatban közöltékért csak a sajtóbírósa előtt felelős a Szerkesztő

Közgazdaság.

* Pályázati hirdetmény. Az algyógyi „Gróf Kun Kocsárd székely földműves iskola“ igazgatósága 16 ingyenes és 4 mérsékelt fizetéses helyre, melyek f. évi október 1-én töltetnek be. ezen pályázatot hirdet. Az iskola célja: 2 éves tanfolyam alatt a befogadott ifjakat a mezőgazdaság minden ágában gyakorlatilag kiképezni, hogy a kilépő tanulók saját kis gazdaságuk okszerű kezelésére képesek vagy nagyobb birtokban a munkák felügyelésére, vezetésére alkalmazhatók legyenek. Pályáza feltételei a következők: 1. Az ingyenes helyekre kizárólag csak a Háromszék-, Csík-, Udvarhely- és Maros-Tordavármegyei székely és csángó községi illetőségű földműves ifjak vételnek fel. Az ezen helyre befogadott tanulók a teljes ingyenes oktatáson kívül, díjtalanul nyernek: ételmezést, lakást butorral és ágyruhával, fűtést, világítást, mosást, betegség esetén orvoslás, az oktatáshoz szükséges tan-, kerti és gazdasági eszközöket. Kap minden növendék ruházatra évenként 15 forintot és szorgalmához képes évenként 15 forint munkabérré is számíthat. 2. A 4 mérsékelt fizetéses helyre pályázhat bármely magyar honpolgár. Ezek minden hó 1-én élelmezésükre 9 frtot fizetnek az iskola igazgatóságánál. Az ezekre a helyekre befogadottak csupán élelmezésben részesülnek; lakásról, fűtésről, világításról stb. saját költségükön tartoznak gondoskodni. Egyebekben a bentlakó tanulókkal egyenlő kötelezettség alatt állanak. 3. Mind az ingyenes, mind pedig a bejáró fizetéses helyekre rendszeren csak oly a földműves osztályhoz tartozó ifjak vételnek fel, kik katonai kötelezettségüknek eleget tettek, vagy a m. kir. honvédséghez soroztattak be, vagy hadmentességet nyertek és mezei munkák végzésére ép, egészséges, erős testalkattal bírnak, mit orvosiilag tartoznak igazolni. Folyamodványok f. évi szeptember 5-ig Algyógyra (Hunyadvármegye, posta helyben) a földműves iskola igazgatóságához nyújtandók be. Folyamodványok közzetközölg szereleudók fel: a) Keresztlevél; b) Iskolai bizonyítvány, hogy az illető írni, olvasni tud; c) Pályázó vagyoni állapotáról szóló hiteles bizonyítvány; vagyontalanság esetén szegénységi bizonyítvány; d) Illetőségi bizonyítvány; e) Orvosi bizonyítvány arról, hogy a pályázó egészséges és mezőgazdasági munkát elbíró testalkatu, trachomában vagy fertőző betegségekben nem szenved, védhímlővel sikeresen újraoltott, vagy hogy a legutóbbi 5 év alatt valóságos himlőt állott ki, esetleg hogy a törvény értelmében fel van mentve a beoltás kötelezett-

ség- alól. (A védhímlőre vonatkozó bizonyítvány hiányában a növendéket belépésekor az intézet orvosa újra beoltja) f) Erkölesei bizonyítvány, s ha az illető 3 korosztályt kiszolgált katoná, a katonai igazolvány is; g) Kiskorúság esetében szülei avagy gyámi engedélyről szóló nyilatkozat, hogy az illető az iskolába belépéskor; h) Feleséges nővendék, ha feleségét, illetve gyermekeit Algyógyra hozza, ki kell mutatnia, hogy mi módon tudja felesége fenntartani magát. A befogadandó tanulónak belépése alkalmával egy önnepelő és egy hétköznapi ruhával, 2 pár fehérneművel, 2 pár láb-belivel, 2 kötdnyvel és 2 törölközővel kell bírnia. Az iméntiből hiányzó fehérnemű-, vagy öltözködárabok az igazgató-tanító a szobába helyezkedés előtt a befogadottal beszerezeti, esetleg számára későbbi munka-keresményének terhére előlegül bevésséi. A főlveit és belépő növendék kötelezi magát, hogy tisztességtudó, szófogadó, szorgalmas lesz, kötelességének mindenkor megfelel, a tanfolyamot teljesen kitölti, mit ha elmulasztana, azaz, ha engedély nélkül előbb távoznék, köteles a reá addig az iskola által fordított költségeket pontosan akár egyszerre, akár az iskola igazgatósága által engedélyezett részletekben visszafizetni. Közírré tétetik egyszersmind, hogy az erdélyi résznek oly vármegyéi, melyek alapítványi helyül évente 150 frt fizetésére kötelezik magukat, ez alapítványra egy megfelelő koru olvasni és írni tudó növendéket küldhetnek, a ki szintén a jelzett oktatásban és ellátásban részesül. Algyógyon, 1892. augusztus hó 4-én. Gáspár József, igazgató.

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

HIRDETÉSEK

Fekete, fehér és színes damast selymeket méterenként 1 frt 40 krtól 7 frt 75 krig (38 különböző fajtában) szállit, megrendelt egyes öltönyekre, vagy egész végekben is, postabér- és vámmentesen HENNEBERG G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Minták postafordulóval küldetnek. Szájczba címzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (S.)

Hirdetmény.

Alólírott ezennel közírré teszi, miszerint Verespatak bányavárosban lévő élénk forgalmu nagy vendéglőjét, mely áll:

A vendéglős részére 2 szoba, konyha, kamara, pincze, fásszin, istállóbol; 1 nagy étterem, 1 nagy szép tánczteremből vas karzattal s a kasszinó használatára 2 szobából, továbbá egy szép kertből táncz helylyel, 2 kioszkkal, tekepályával, lámpákkal ellátva; összes felszereléseivel együtt f. évi szeptember 1-től haszonbérbe vagy %-os kezelésre kiadó.

Tisztességes, szakképzett egyének alólírtnál bármikor jelentkezhetnek, ki bővebb felvilágosítással szolgál.

Biztosíték feltétlenül szükséges.

Verespatak, 1892. évi augusztus hó 3-án. Drégán János.

„ZACHERLIN“

legkitűnőbb szer minden rovar ellen

— Ara: 15 kr. — 30 kr. —

— Ara 50 kr. — 1 frt. —

A valódi nagyszertű hatása „Zacherlin“ ismertető jele: I. a lepecsételt üveg. II. a rányomott „Zacherl“ szó.

Table listing agents for Zacherlin in various regions: Nagyenyeden, Gy.-Fehérvárt, Balázsfalván.

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az 33-52

„Egyetértés“

A mely az új évvel immár 25-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó közönség legtekintélyesebb lapja. Hiteles forrásokból származó értesüléseinek gyorsasága, alaposasága, sokasága, rovatának változatossága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tetteik népszerűvé. A kormány körében előforduló eseményekről az „EGYETÉRTÉS“ olvasói értesülhetnek első sorban. Az országgyűlési tárgyalásokról a legrejtetesebb, tárgyilagos hű tudósítást egyedül az „Egyetértés“ közli. Bármely pártba tartozók is a képviselő, beszéde az „Egyetértés“-ben a legterjedelmesebben közöltetik. Ez az óriási terjedelmű lap egyszerre két hovatokonyest ellenkező irodalmi cél szolgál, mert naponként megtalálja benne a család, a hölgyvilág a maga szepirodalmi olvasmányát a világirodalom legkitűnőbb íróinak legújabb regényeiben, talál benne tárcacikkeket legjobb íróinktól, dívat tudósítást Párisból stb., ugy, hogy nincs szépirodalmi lap, mely az „Egyetértés“-nek e rovatával a versenyt kiállhatna.

S ezzel szemben ott van az „Egyetértés“-nek oldalakra terjedő politikai és közgazdasági része, mely megbízhatóság, komolyság és jólétszerűség tekintetében utólrhetetlenek van elismerve a magyar sajtóban. Egyik legfőbb érdeme az „Egyetértés“-nek, hogy az események ösmertése körül soha semminemű tekintetből sem hagyta magát befolyásolni, s mint teljesen független lap fölötté áll minden pártérdeknek és csak az igazságot szolgálja. Az egész sajtóban legnagyobb terjedelmű országgyűlési tudósításainak is mindenkor a párttekinetekon felülemelkedő részrehajlatlanság szerezte meg a közölsiméret, mely abban nyilvánul, hogy az „Egyetértés“ olvasói között minden pártból találunk híveket.

Az „Egyetértés“ gazdasági rovata olismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség, az iparos és vállalkozó nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „Egyetértés“, kereskedelmi s tözsedel tudósításainak bőségével a többi lapok már fel sem veszik a versenyt. — A kereskedő, az iparos s a mezőgazda két évizd óta tudja már, hogy az „Egyetértés“-ben megtalálja mindazt, a mire szüksége van, s e miatt az „Egyetértés“ ma már nélkülözhetlené vált, mint a hazai kereskedelmi, ipar- és mezőgazdasági forgalom magyar nyelvű vezér lapja. Uéleti dolgokban az „Egyetértés“ a legjobban informált lap Magyarországon.

A rendes rovatokban s a fölmerülő eszményekről legnagyobb terjedelemben közölt hű tudósításokon kívül végre csak az „Egyetértés“, 3 speciális rovatát említtjük meg, melyek országos híre tettek ezek az Irodalom, a Tanügy és a Mezőgazdaság melyek mindegyike egy-egy szakapot képes pótolni. A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizesse elő az

„EGYETÉRTÉS“-re,

melynek előfizetési ára: egy hóra 1 frt 80 kr., negyedévre 5 frt s egy évre 20 frt. Az előfizetési pénzek az „Egyetértés“ kiadóhivatalába küldendők. Mutatványszámokat a kiadóhivatal kívánatra ingyen és bérmentve küld.

Az „Egyetértés“ felelős szerkesztője és kiadó-tulajdonosa: CSÁVOLSZKY LAJOS.

Az „Egyetértés“ kiadóhivatala: Daiszinház-utca I. szám. (Az operaházzal szemben.)